

Žiaci, študenti a ich školy v sebe potrebujú objaviť obchodného ducha

FOTO - ARCHÍV

Dlhodobou víziou Slovenska je dosiahnuť podobu, ktorá je doma a v zahraničí synonymom krajiny s prekvitajúcou vedou a technikou, mimoriadne vzdelanými a tvorivými ľuďmi, inovatívnymi výrobkami a službami špičkovej kvality. Jednou z mnohých ciest, ktoré vedú k jej naplneniu, je reforma vzdelávacieho systému postavená najmä na zmene spravovania vzdelávacích inštitúcií a obojstranne prospešnej spolupráci verejného a súkromného sektora.

Slovensko chce svoj budúci úspech postaviť na rozvoji znalostnej ekonomiky, vzdelanom a tvorivom ľudskom kapitále. Preto je nevyhnutné už od útleho veku pestovať v obyvateľoch hlad po vedomostiach a cit pre podnikanie. Do popredia treba vyzdvihovať vzory s preukázateľným úspechom. Tie môžu ovplyvniť smer vlastnej kariéry a pomáhať najmä mladým ľuďom v rozvoji kreativity a sebaistoty nezávisle od toho, aké oblasti sa budú venovať. Univerzity a technické inštitúty by mali podnikanie chápať ako dôležitú súčasť profesijného vývoja, čo by študentov na druhej strane podnecovalo k výberu predmetov so zameraním na podnikanie.

Dobré príklady zo sveta

Vzdelávanie v oblasti podnikania zvyšuje šance rozvoja nových živnostníkov a zlepšuje ekonomickú situáciu jednotlivcov v zmysle finančnej satisfakcie a uspokojivej sebarealizácie. To sú dostatočné dôvody na to, aby učebné plány v školách na všetkých úrovniach zahŕňali podnikanie ako jeden z cieľov vzdelávania. Štatistiky potvrdzujú, že asi pätina absolventov, ktorí sa zapojili do činnosti malých školských firiem, rozbehlo vlastné podnikanie aj v reálnom svete.

Vo svete už úspešne funguje niekoľko projektov. Napríklad v Luxembursku vyučovací program, ktorý je povinným predmetom vo všetkých základných školách, obsahuje časť zameranú na začatie podnikania. Kreslený príbeh je postavený na dieťati, ktoré potrebuje peniaze na nový bicykel a rozhodne sa ich zarábať rozvojom jednoduchej podnikateľskej myšlienky. Široký záber majú tiež aktivity organizácie Junior Achievement Worldwide, ktorá prostredníctvom Junior Achievement Slovensko - Mládež pre budúcnosť, pôsobí aj na Slovensku a poskytuje mladým ľuďom ekonomické vzdelávanie pomocou praktických programov. Kirkley High School vo Veľkej Británii zasa ponúka skúse-

nosti s podnikaním štrnásť- až šesťnásťročným študentom, ktorí sa v rámci úspešného vzdelávacieho programu intenzívne zapájajú do lokálneho priemyslu, kde realizujú samostatné projekty. Vďaka vybudovaniu priamych kontaktov s podnikateľským prostredím, mnohí z absolventov zostanú aktívni v danom regióne a odbore aj po ukončení štúdia. Technologický inštitút v írskom Dundalku poskytuje viac ako dvanásť rozličných kurzov v oblasti podnikania, napríklad obchodné štúdie, účtovníctvo a financie, komunitné štúdie, kultúrne pramene manažmentu, šport, strojnictvo a podobne.

Cieľom takéhoto prístupu je pozdvihnúť všeobecné povedomie žiakov a študentov o zakladaní vlastného podnikania ako jednej z možností budúceho rozvoja kariéry. Plán, ktorý má v ľuďoch už od školských lavíc povzbudzovať vzdelávanie a rozvoj ducha podnikavosti, prijala koncom februára aj Európska komisia. Ako zdôraznil jej podpredseda pre priemysel Günter Verheugen: „Treba vytvoriť priaznivejšie ovzdušie na podnikanie a povzbudzovať predovšetkým mladých Európanov, aby sa stali zajtrajšími podnikateľmi“.

Hlavné predpoklady úspechu

Na dosiahnutie posunu v reforme vzdelávacieho systému treba zvýšiť úsilie a podporovať nové myšlienky a iniciatívy na viacerých stranách. Nie je to len o financiách, ako sa často zvykne hovoriť, ale predovšetkým o ľudskom kapitále (lídroch a talentoch), jeho schopnostiach, ambíciách a kvalite.

Verejný sektor musí vytvoriť legislatívne podmienky a prijať sériu opatrení, ktoré by mali školy podporovať a povzbudzovať a nemali by pred ne klásť zbytočné administratívne a iné prekážky. Dôležité je zvyšovať úroveň ukazovateľov kvality jednotlivých vzdelávacích inštitúcií, zaviesť relevantné monitorova-

nie uplatnenia a úspešnosti absolventov. V neposlednom rade treba včleniť princípy Corporate Governance (dobrá správa spoločnosti) do systému riadenia základného, stredného i vysokého školstva.

Aj Európska komisia navrhuje zahrnúť vyučovanie podnikavosti do osnov všetkých typov škôl. Tie treba podporovať, prakticky im pomáhať vo vlastných iniciatívach, aby sa zvyšoval význam programov podnikania. Špeciálna pozornosť by sa mala venovať tréningu učiteľov - riaditelia škôl by mali disponovať všeobecným prehľadom o nových trendoch v podnikaní. Mimoriadne dôležitá je podpora spolupráce medzi vzdelávacími inštitúciami a miestnou komunitou, špeciálne podnikateľským sektorom. Inštitúcie zabezpečujúce vyššie vzdelávanie by mali podnikanie integrovať v rámci širokého spektra predmetov najmä vo vedeckých a v technických oblastiach. Veľký význam má aj podpora mobility učiteľov medzi školami, akademickou pôdou a súkromným sektorom s cieľom prepájania tzv. best practices.

Aktívnejší pri prehlbovaní spolupráce so školami a s univerzitami by mal byť aj súkromný sektor, pričom i v tejto oblasti sú reálne tzv. Private for Public projekty. Ich základom je strednodobý až dlhodobý zmluvný vzťah, v ktorom súkromný sektor s praktickými komerčnými skúsenosťami realizuje verejný záujem v konkrétnej oblasti pôsobenia. Úzky kontakt je dôležitý napríklad aj pri výskumnej činnosti a koncipovaní učebných osnov. Ak budú vychádzať z potrieb praxe, školy budú produkovať dostatok kvalifikovaných absolventov a ich budúci zamestnávateľia nebudú musieť vynakladať veľké finančné prostriedky na ich zaškolenie a ďalšiu prípravu. Spolupráca so školami pomôže súkromnému sektoru aj v tom, že vďaka nej zostanú v kontakte s akademickou pôdou a najnovšími vedeckými poznatkami.

**MARTIN KREKÁČ,
PATRIK ZOLTVÁNY**

AJG - Amrop Jenewein Group